

Bruksanvisning bruk av syrefarger fra Jaquard

Så kjekt at du har valgt å farge ditt eget garn! Ved å håndfarge garn kan du sette ditt helt personlige preg på dine plagg. Det fins uendelig mange teknikker som kan benyttes enten du vil lage spraglete farger eller et jevnere resultat. Mange gode tips fins på nettet og YouTube. Denne bruksanvisningen gir deg det enkleste grunnleggende. Kos deg med planleggingen det er halve jobben:-)

Syrefarger er enkel å jobbe med, og trygge i bruk. Fargene er sterke og klare, og holder seg svært godt over tid. Men fargen vil oppføre seg forskjellig alt etter fiber som benyttes. Eksempelvis blir fargene klarere/tydeligere på et superwash garn enn et ubehandlet ullgarn. Tilsvarende vil og ulike fibere få ulike nyanser av fargen. Syrefarger brukes til å farge proteinfibre – slik som ull, pelshår, fjær silke og en del typer nylon.

Navnet syrefarger kommer av at fargebadet må ha lav pH slik at fargen skal binde seg til fibrene. Vi anbefaler å bruke vanlig husholdnings-eddik (7%) for å få til dette. For at fargen skal feste seg og bli holdbar er det syre og temperatur som er viktig.

Som med alle andre husholdnings-kjemikalier skal også fargepulveret oppbevares på et trygt sted, utilgjengelig for barn.

Utstyr:

A. Fargepulver	pulver slik at resultatet kan gjenskapes).
Vann	
Husholdnings eddik 7%	D. Noe å røre med (for eksempel en tresleiv eller visp i rustfritt stål)
B. En gryte (rustfritt stål eller emaljert).	E. Støvmaske og hansker
C. En vekt som måler gram (hvis du vil beregne korrekt mengde	

Bruk alltid støvmaske og hansker når du håndterer og måler opp fargepulver.

Utstyret du bruker skal bare benyttes til farging ikke til matlaging.

Dosering:

Normal dosering til fargebad = 0,5 - 3% av den tørre vekten til det som skal farges. Sagt på en annen måte: 100 gram fiber krever 1/2 - 3 gram fargepulver.

Beregn 6 gram (0,6 dl) husholdnings eddik per 500 gram (tørr vekt) fiber/garn/stoff som skal farges.

Svært lys nyanse: 0,5% fargepulver

Lys nyanse: 1% fargepulver

Mettet nyanse: 2% fargepulver (normal fargestyrke)

Mørk nyanse: 3% er det maksimale fibrene klarer å ta til seg.

Skal du påføre fargen rett på fibrene beregner du noe mer fargepulver.

Svakere farge oppløsninger går mot gult, og sterkere oppløsninger går mot blått.

Hvis du er nøyaktig med doseringen vil alt fargepulveret trekke inn i fibrene, slik at det som er igjen i fargekjelen til slutt bare er vann med eddik.

Hvis det er overskuddsfarge igjen i fargevannet, kan du helle det på en flaske og bruke det igjen senere.

Det mest nøyaktige, og enklest, resultatet får du ved å bruke en vekt som måler milligram.

Dosering etter volum:

Isteden for å måle opp fargepulver til hvert enkelt prosjekt, kan du lage en fargeoppløsning med 10 gram farge og 990 gram vann (9,9 dl). Da får du en 1 liter med fargeoppløsning, hvor 1 dl tilsvarer ett gram fargepulver.

En slik blanding kan være enklere å håndtere og blande. Den kan lagres i omtrent et halvt år, på et mørkt og ikke alt for varmt sted. Husk å rist blandingen godt før bruk.

Før du begynner:

Garnet som skal farges må være rent.

Vei det du skal farge i tørr tilstand, slik at du kan beregne riktig dosering av fargepulver.

Pass på at hesper ikke er knyttet for stramt. Da kommer ikke fargen til og du kan få hvite felt som ikke er planlagt.

For best resultat, la fibrene/garnet/stoffet ligge i bløt i minst 1 time, eller helst over natten. Press ut overskuddsvannet før farging. Det er og mulig å farge rett på tørre fibre, resultatet kan bli noe spennende og nytt. Men vann må til for at fargen skal feste seg ordentlig og at man får øket temperaturen. Slik kan man først ha farge på tørt garn for deretter å tilføre forsiktig med vann før man gradvis varmer det opp.

Når man jobber med ull er det viktig at temperaturen på fargebadet stiger og avtar jevnt. Fibre må beveges forsiktig i fargebadet, slik at de ikke filter seg. Ull tåler i utgangspunktet både varmt vann, bevegelse og såpe, men tover seg

hvis den utsettes for alt sammen på en gang. Ull er spesielt var for overgangen fra varmt til kaldt vann. Det går bedre andre veien.

Farging i vannbad:

1. Fyll en gryte med nok vann til at det du skal farge får plass til å flyte fritt. Mye vann gjør det lettere å få et jevnt resultat.
2. Rør ut beregnet mengde fargepulver i en liten bolle. Til en flytende blanding, som du rører ut i fargegryta.
3. Legg det som skal farges oppi fargebadet.
4. Tilsett beregnet mengde husholdningseddik, men ikke hell det rett på det som skal farges. Har du lakmuspapir kan du kontrollere pH-verdien. Den skal være 4-5. ikke lavere.
5. Øk varmen jevnt og forsiktig, opp til like under kokepunktet (for ull). Rør forsiktig og sakte, hele tiden. Behold temperaturen her, og fortsett å røre, i 20 - 30 minutter. Etterhvert som fargen trekker inn i fibre blir vannet klarere. Hvis vannet ikke blir klart har du kanskje brukt for lite eddik, eller for mye fargepulver.
6. Slå av varmen og la fargebadet stå å avkjøle seg. Når vannet er lunkent kan du ta ut det du har farget og skylle det.

Farge rett i gryta:

1. Mål opp beregnet mengde fargepulver i et glass. For hvert gram fargepulver tilsetter du ca 1-1,5 dl varmt vann (alt ettersom konsistensen du er ute etter) og en teskje husholdningseddik.
2. Legg det du skal farge i en gryte med litt vann (ikke så mye at det går over fibre).
3. Hvis du farger i gryte varmer du opp vannet til like under kokepunktet (gjelder ull), mens du fordeler fargen på fibre. Du kan og fordele fargene først (kaldt). Resultat blir da ofte mer flytende. Uansett valg (kaldt/vamt) kan det gjøres på mange ulike måter, for eksempel med pensel, spruteflaske, pipette, eller noe annet rart. Bruk hansker, og press fibre litt ned, slik at de suger opp fargen bedre. Når du bruker fargene
4. La vannet i fargegryten småkoke i 30 minutter. Tilfør mer vann, etter behov, ved å helle varmt vann ned langs kanten.

Male på garn:

1. Mål opp beregnet mengde fargepulver i et glass. For hvert gram fargepulver tilsetter du ca 1-1,5 dl varmt vann (alt ettersom konsistensen du er ute etter) og en teskje husholdningseddik.

2. Legg et lag plasfolie på et underlag som tåler fargesøl, og plasser det som skal farges oppå. Spre trådene/fibrene.
3. Fordel fargen på fibrene. Dette kan gjøres på mange ulike måter, for eksempel med pensel, spruteflaske, pipette, eller noe annet rart. Bruk hansker, og press fibrene litt ned, slik at de suger opp fargen bedre.
4. Når du er ferdig å farge pakkes garnet/fibrene inn i plastfolien, slik at det blir tett og fargepartiene holdes adskilt.
5. Fargen fikseres i en gryte.

Hvis du har en gryte, som bare brukes til farging, kan du fikserte syrefarger ved hjelp av varmen fra vanndamp.

1. Legg en rist i gryta, og fyll på med litt vann.
2. Legg fiberpakken på rista, sett lokk på gryta, og la vannet koke i ca 40 minutter, slik at fibrene dampes. Etterfyll med varmt vann etter behov, for å unngå tørrkoking.
3. La stå til avkjøling
4. Når garnet/fibrene er lunkne, men ikke helt kalde, kan du skylle dem.

Skylling og tørking:

Du skal skylle i samme temperatur som som fargebadet/det du har farget har når du begynner skyllingen.

Litt Milo/ullsåpe i et av de siste skylle-vannene gjør at det du har farget kvitter seg med mer overskuddsfarge og edikklukten fjernes.

Etter skylling kan garnet sentrifugeres veldig forsiktig, eller rulles forsiktig inn i et håndkle, for å bli kvitt mer vann.

Tørk garnet liggende eller forsiktig på et tørkestativ. Behandle det slik du ville gjort med et strikkeplagg i samme kvalitet.

Denne bruksanvisningen beskriver kun noen metoder, det fins mange andre teknikker som kan benyttes. Prøv deg fram, og viktigst av alt ha det gøy og nyt fargerike spennende resultater. Ikke alltid det blir som man planlegger, men alt blir fint!

Hilsen

By Line